

МЕТОДИКОН ФЫСТÆГ

Цæгат Ирыстон-Аланийы скъолаты 2021-2022- æм ахуыры азы ахуырадон предметæ «Ирон æвзаг» æмæ «Ирон литературæ» ахуыр кæныны тыххæй

*Методикон фыстæг бацæттæ кодта:
ирон æвзаг æмæ литературæйы кафедрæйы сæргълæууæг
Майрæмыхъуаты Фатимæ*

Предметты нысаниуæг æмæ сæ бынат ахуырадон пъланы

Национ ахуырады сæйраг хæстæй иу у скъоладзауты алывæрсыг рæзтæн бындур сæвæрын. Царды æппæт фæзындтæ, хицæндзинæдтæ æмæ ногдзинæдтæ ахуырдаутæ хъуамæ базоной сæ мадæлон æвзаджы фæрцы.

Цæгат Ирыстоны-Аланийы ис дыууæ паддзахадон æвзаджы: ирон æмæ уырыссаг. Ирон æвзагæй адæм пайда кæнынц се 'рвылбоны царды æмæ æхсæнадон-политикон, барадон, наукон, культурон архайды, ахуырад æмæ аивадон-дзырдон сфæлдыстады. Уый у æвзагон/ныхасон æрмæг хъахъхъæныны æмæ йæ иу фæлтæрæй иннæмæ дæттыны сæйраг фæрæзтæй иу. Ирон æвзаджы лексикон-грамматикон, стилистикон фæрæзтæ сты хъæздыг, йæ аивадон-нывгæнæн мадзæлттæ – бирæ æмæ ахадгæ. Уымæ гæсгæ æвзагæн йæ бон у царды домæнтæн дзуапп дæттын, йæ размæ æвæрд хæстæ æнæкъуылымпыйæ æххæст кæнын. Йæ ахуыр кæнын ахъаз у уырыссаг æмæ æндæр æвзæгтæ хуыздæр æмæ æнцондæрæй базонынæн дæр.

Ахуырадон предмет «Ирон æвзаг» скъоладзаутæн зонындзинæдтæ дæтты мадæлон æвзаджы тыххæй, амоны, æвзагæй алыхуызон уавæрты куыд пайда кæнын хъæуы æмæ йæ кæцы хæйттæй, уый; скъоладзау ахуыр кæны ирон культурæйы удварнон хъæздыгдзинад æмæ литературæ, æмзонд у йæ адæмимæ, стæй хайджын кæны æппæт адæмты культуронисторион фæлтæрддзинадæй.

Ахуырадон предмет «Ирон æвзаг» ахуыр кæныны сæйраг нысæнттæ сты:

1) ирон (мадæлон) æвзагмæ æмбæлгæ ахаст хъомыл кæнын, куыд культурайы вазыгджын фæзынд æй æмбарын кæнын;

2) удварнон-эстетикон хæзна кæй у, уый æмбарын кæнын;

3) мадæлон æвзаг ныхас кæныны æмæ ахуырадон архайды сæйраг фæрæзтæй иу, адæймаджы архайды бæлвырд къабæзты зонындзинæдтæ райсыны мадзал, æхсæнады фидаргонд этикон нормæтæ базоныны амал кæй у, уый æмбарын кæнын;

4) вазыгджындæр иумæйагахуырадон арæхстдзинæдтæ æмæ универсалон ахуырадон архæйдтытæ (архайды нысан амонын, фæтк ын æварын, библиографион агуырд кæнын, алыхуызон æвзагзонынадон дзырддзæттæ æмæ æндæр æвзæрæнты хъæугæ информаци арын, уыимæ дзыллон хабархæссæг фæрæзтæй æмæ Интернетæй, тексты мидисыл кусын) базонын кæнын;

5) æвзаджы системæйы арæзты тыххæй æмæ, куыд кусы, уый тыххæй, ирон литературон æвзаджы стилистикон фæрæзтæ æмæ сæйраг нормæты тыххæй зонындзинæдтæ райсын; æвзагон фæзындтæ уынын, иртасын, кæрæдзиуыл сæ барын, классификаци сын кæнын æмæ сын аргъ дæттыны ахуырадон æмæ æндæр арæхстдзинæдтæ рæзын кæнын;

6) дзургæ æмæ фысгæ ныхасы культура, ныхас кæнынимæ баст архайды хуызтæй, æвзаджы фæрæзтæй алыхуызон уавæрты пайда кæныны æгъдауттæ, ныхасы этикетты нормæтæ базонын; активон дзырддзæттæ хъæздыг кæнын;

7) зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæй практикон хуызы пайда кæныныл ахуыр кæнын.

Федералон паддзахадон ахуырадон стандарттæ хынцгæйæ, алы ирон æвзаг æмæ литературайы урок дæр хъуамæ уа методикон æмæ логикон æгъдауæй раст арæзт; урочы эффективонæй пайдагонд цауа педагогон фæрæзтæй; урочы скъоладзаутæн хъæуы саразын бæлвырд уавæртæ сæ курдиат æххæстæй раггом кæнынæн; пайда кæнын хъæуы æндæр предметимæ баст æрмæгæй; хынцын хъæуы скъоладзауты рæзты æмвæзад

æмæ сæ психологон хицæндзинæдтæ; æрмæг хъуамæ дзуапп дæтта, царды цы ногдзинæдтæ æмæ ивддзинæдтæ цæуы, уыдонæн.

Мадалон æвзагæн удварны рæзты стыр ахадындынад кæй ис, уый дызæрддыггаг нæу. Алы адæмæн дæр сæ мадалон æвзаг у сæ адæмы стыр дæр хæзна, ныхас кæныны, хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз, адæмы царды тыххæй зонындзинæдтæ кæрæдзийæн дæттыны хотых.

Ахуырадон предмет «*Ирон литературæ*» у скъолайы ахуырадон программæйы предметтæн сæ ахсджиагдæртæй иу. Предметы сæйрагдæр хæстæ сты:

- ахуыр дзауты ирон аив дзырды дæсныты уацмыстимæ базонгæ кæнын;
- скъоладзауты миддуне, сæ удварн ирон цардыуаджы нывтæй фæхъæзддыгдæр кæнын;
- литертурон уацмысты бындурыл сывæллæтты фæзминаг æмæ фауинаг æгъдæуттæ иртасыныл фæцалх кæнын;
- рæзгæ фæлтæры хъомыл кæнын гуманизм æмæ граждайнаг идеалтыл.

Ирон æвзаг ахуыр кæныны нысантæ:

- ахуыр дзаутæн æвзаджы тыххæй иумæйаг зонындзинæдтæ раттын; бацамонын, алы адæмæн дæр йе 'взаг йæ национ хæзна кæй у, хъахъхъæнын æй кæй хъæуы;

- ахуыр дзауты дзырдуат æмæ грамматикон зонындзинæдтæ фæхъæзддыгдæр кæныныл бакусын;

- дзургæ æмæ фысгæ ныхасы рæзтыл бакусын, скъоладзауты коммуникативон арæхстдзинæдтæ æмæ зонындзинæдтæ фæуæрæхдæр кæнын;

- литературон æвзаджы нормæтимæ базонгæ кæнын, ныхасы уавæртæм гæсгæ сæ раст пайда кæныныл ахуыр кæнын.

Ирон литературæ ахуыр кæныны нысантæ:

- литературæйы фæрцы скъоладзауты иумæйаг культурæ рæзын кæнын;
- литературæйы æмбарынад бацамонын;

- литературон уацмысыл æнцой кæнгæйæ, цардæн аргъ кæнын, цард æнкъарын;

- ахуырдаутæм рæзын кæнын чиныгкæсæджы культурæ;

- ныхасы арæхстдзинадтæ райрæзын кæнын æмæ а.д.

Ацы предметы ахадындынад куыд егъау у, ууыл дзуры ног Федералон ахуырадон стандарт дæр, кæцыйы стыр æргом здæхт цæуы удварны хъомыладмæ куыд сæйрагдæр универсалон ахуырадон архайдмæ.

Удварны хъомыладыл та нымад у национ химбарынад хъомыл кæнын; мадæлон æвзаг, литературæ, истори æмæ адæмон сфæлдыстад ахуыр кæнын.

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуыртæ хъуамæ арæст цæуой Федералон паддзахадон ахуырадон стандарты домæнтæм гæсгæ, «Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæты» бындурыл (сфидар сæ кодта Республикаæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрад, Дзæуджыхъæу, 2005).

Ахуырты рæстæг пайдагонд цæуы ахæм ахуырадон технологитæй:

✓ скъоладзаутæм индивидуалон цæстæй кæсыны технологи (дифференциаци);

✓ проблемон ахуыртæ;

✓ информативон-коммуникативон технологи;

✓ æнæниздынад хъахъхъæныны технологи;

✓ бæрæггæнæнты инновацион системæ, «портфолио»;

✓ коллективон куысты хуызтæ (къæйтгæй куыст, къордты куыст);

✓ проектон-иртасæн технологи.

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуырты сæйрагдæрыл нымад цæуы **æвзагон** æмæ **лингвистикон**, **коммуникативон** компетенцитæ (арæхстдзинадтæ), **культурæамонынады** (культуроведческая) компетенци рæзын кæнын.

Æвзагон æмæ лингвистикон арæхстдзинад (компетенци) – зонын мадæлон æвзаджы наукон бындуртæ, ирон литературон æвзаджы нормæтæ; бакусын дзырдурат хъæздыг кæныныл, райсын грамматикон зонындынадытæ;

æвзаджы иуæгтæн анализ кæнынмæ арæхсын, æвзаджы дзырдурæттæй пайда кæнын зонин.

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амоны, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой ныхасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ ныхас аразынмæ.

Культурæамонынады (культуроведческая) компетенци – ирон æвзаг ирон адæмы культурæимæ зонгæ кæнынны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; æвзаджы бастдзинадтæ истори æмæ адæмы культурæимæ, ирон ныхасы этикетон нормæтæ зонин, пайда кæнынмæ сæ арæхсын.

Ахуырты (урокты) хуызтæ

Ног æрмæг амоныны урок, рацыд æрмæг (зониндзинадтæ æмæ арæхстдзинадтæ) бафидар кæнынны урок, комбинарон урок, урок-беседæ, фæлхат кæнынны урок, урок-лекци, урок-хъазт, урок-иртасæн, урок-практикум, ныхасы рæзтыл кусыны урок.

Ахадгæдæр мадзæлттæ урокты:

- индивидуалон куысты хуызтæ;
- кæрæдзийы куыстыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын;
- хи куысты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын (дзырдурæттæй, бæрæгуатæй пайда кæнгæйæ);
- алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, лексикон, дзырдарæзтон, морфемикон, морфологион, синтаксисон);
- грамматикон хъæзтытæ, цæсгæмттæм гæсгæ хъæзтытæ;
- презентацитæ цæттæ кæнынны куыст;
- текстимæ куыст: текст анализ, текст рацаразыны куыст æмæ а.д.;
- алыхуызон жанрты æмæ функционалон хуызты тексттæ аразын;
- искæй ныхасмæ хъус дарын, искæй ныхасы анализ (ахуыргæнæджы хæсмæ гæсгæ);
- изложенитæ (æвзаргæ, бæлвырд æмæ æлвæст) алыхуызон текстты бындурыл;
- сочиненитæ фыссын;

- диктанттæ фыссын;
- орфограммæтæ æмæ пунктограммæтæ амоньн.

Ахуыры активон методтæ:

Урочы активон мадзæлттыл банымайæн ис ахæмтæ:

- параграфæн (раиртæстæн) пълан бацæттæ кæнын;
- раиртæсты пункттæй алкæмæ дæр дæнцæгтæ ссарын;
- ногæй цы базыдтой, æрмæг бакæсгæйæ, зындгонд та сын цы уыд;
- фæйнæгыл фыст фæрстытæн дзуæппытæ бацæттæ кæнын;
- хибарæй чиныджы таблицæйæн анализ скæнын, бацæттæ кæнын хи таблицæ æмæ æнд.

Зындæр куысты хуызыл нымад у æрмæджы сæйраг хъуыды сбæрæг кæнын. Ахæм хæслæвæрд раттæн ис æрмæст скъоладзаумæ ахæм арæхстдзинад куы уа, уæд.

Ног æрмæг амонгæйæ, фылдæр хъæуы хибарæй æххæстгæнинаг куысты хуызтæ ссарын, цæмæй сæхæдæг хатдзæгтæ кæной, ног æрмæг æмбаргæйæ амынд цæуа.

Скъолайы хæс у скъоладзауты зонадон цымыдисдзинад рæзын кæнын, бæлвырд арæхстдзинæдтæ сæм æвзæрын кæнын, цæмæй дарддæр сæхи бон уа сæхиуыл кусын.

Æхсæнады райрæзты ахуырады мидисы модернизаци баст у ахуыры инновацион процесстимæ.

Ахуыры сæйраг нысан та у скъоладзаутæм сæвзæрын кæнын æмæ райрæзын кæнын коммуникативон культурæ, бакусын сын сæ ныхасы рæзтыл, фæхъæздыгдæр кæнын сæ активон дзырдутон сконд, цæмæй сæ хъуыдытæ æнцонæй дзурын сæ бон уа, цæмæй архайой бæлвырд темæйыл раныхæсты, цæмæй сæ бон уа искæй сæ ныхасмæ хъусынмæ сцымыдис кæнын, цæмæй сæ раныхæстæн сæ бон уа хъæугæ кæронбæттæн скæнын.

Активон æмæ интерактивон методтæ пайда сты ахуыргæнагæн, æххуыс ын кæнынц къласы æппæт скъоладзауты дæр куыстыл фæцалх кæнынæн.

Ахадгæ куысты тыххæй хъæуы теоретикон бындуравæрдтытæ, равзарын наукон-практикон мадзæлттæ, фæрæзтæ, коммуникативон хæстæ, пайда кæнын электрон мадзæлттæй æмæ интернет-технологитæй.

Активон æмæ интерактивон методтæ пайда сты ахуыргæнæгæн, æххуыс ын кæнынц къласы æппæт скъоладзауты дæр куыстыл фæцалх кæнынæн.

Активон æмæ интерактивон методты фæрцы уæрæхдæр кæны скъоладзауты информацион быдыр; рæзы сæ хъуыдыкæнынад, фæцалх ваййынц сæ хъуыдытæ бæлвырд æмæ цыбырæй дзурынмæ; рæзы сæ ныхасы кæльтурæ.

Скъоладзаутæ хибарæй, кæнæ та ахуыргæнæджы æххуысæй архайынц цавæрдæр проблемæйæ хатдзæгтæ скæныныл, уый тыххæй сæ хъæуы æрмæст æвзаг зонын нæ, фæлæ коммуникативон æмæ интеллектуалон арæхстдзинæдтæ.

Скъоладзауты рæзтыл кусгæйæ, тынг ахадгæ у урочы алы уавæрты дæр иумæйаг куыстæн хъæугæ фадæттæ саразын.

Зæгъæм, се 'ппæтæн дæр раттын æмхуызон хæслæвæрд. Скъоладзауты фæдих кæнын хицæн къордтыл, баныхас кæнын, къорды кæмæн цавæр роль уыдзæнис, ууыл. Алы ахуырдау дæр дзуапп дæтты æрмæст йæхи куыстæн нæ, фæлæ æппæт къорды куыстæн дæр. Уый тыххæй лæмæгъдæр ахуырдаутæ архайынц, цы не 'мбарынц, уымæй тыхджындæрты бафæрсыныл, тыхджындæртæ та тырнынц, цæмæй хæслæвæрд бæстонæй бамбарой, уымæн æмæ йæ хъæуы лæмæгътæн бамбарын кæнын. Ацы куыст кæнгæйæ, скъоладзаутæн рæзы сæ хъуыдыкæнынад, сæ ныхасы хъæд, базонынц коллективы куыд кусын хъæуы, зын уавæрты кæрæдзийæн æххуыс кæнын кæй хъæуы, уый. Æмæ уый æххуыс у æппæт къласæн дæр, уымæн æмæ скъоладзаутæ иумæйагæй архайынц цæлхдуртæ иуварс кæныныл.

Ахуырады æнтыстдзинад аразгæ у ахуыргæнинагты тырнындзинадæй, сæ активондзинадæй, сæ куысты характерæй.

Ирон æвзаг æмæ литературæйы урокты уæлдай ахадьндзинад ис хъазты методæн, уымæн æмæ:

1. Хъазты фæрцы скъоладзау фæцал вæййы коллективон куыстытæ æххæст кæныныл, иумæйаг куысты архайыныл. Йæ размæ цы хæс æвæрд ис, уый феххæст кæны ерысы бацæугæйæ, æмæ йæм уый гуырын кæны стыр цымыдисдзинад.

2. Хъазт сывæллоны ахуыр кæны цавæрдæр (бæлвырд) æгъдæуттæм гæсгæ цæрыныл, хи раст дарыныл.

3. Хъазты раргом вæййынц сывæллоны эмоцитæ, йе 'нкъарæнтæ, хæстæгдæр ын базонаен вæййы йæ мидхъуыдытæ, йæ мидуавæр, йæ характер.

4. Хъазты архайгæйæ, сывæллоны фæрох вæййы урочы уæлдай митæ кæнын, дзæгъæл ракаес-бакæс, дзæгъæл митæ на фæкæны, йæ хъуыдытæ баст вæййынц иу хъуыддагимæ, фæтырны, йæ размæ æвæрд хæс баххæст кæнынмæ.

5. Хъазт сывæллонмæ хъомыл кæны йæ алыварсы дуне хуыздæр базонынмæ цыбæлдзинад, царды активон уæвынмæ тырнындзинад.

6. Раст арæзт хъазт рæвдздæр кæны логикон хъуыдыкæнынад, фæбæрæг вæййы скъоладзауы зондыл. Хъазт хорз æххуыс у ныхасы рæзтыл бакусынæн, уымæн æмæ сывæллоны бахъæуы йæ хъуыдытæ раргом кæнын, бамбарын сæ кæнын.

7. Хъазты фæрцы сывæллон кæны къæрцхъусдæр, йе 'ргом хуыздæр здахы ахуыры æрмæгмæ.

8. Хъазт у сывæллоны урочы архайынмæ разæнгард кæнæн мадзал, урочы рæвдздæр, сæрæндæр уæвыны хос.

Хъазты технологийæ пайда кæнгæйæ, хынцын хъæуы ахæм домæнтæ:

1. Хъуамæ хъазт æнгом баст уа урочы грамматикон æрмæгимæ, арæзт уа грамматикон æрмæг хуыздæр бацамоньнмæ.

2. Хъазт цæттæ кæнгæйæ, хынцын хъæуы скъоладзауты кар, сæ дунембарынад.

3. Бәрцәй фаг хьуамә уой, урочы цы хьæзтытәй пайдагонд цæуы, уыдон.

Урочы темәмә гæсгæ рахицæнгæнæн ис ахæм хьæзтытæ:

- цæсгæмттæм гæсгæ хьæзт,
- хьæзтәй урочы кæцыдæр хайы (райдайæны, астауæй, кæронæй; ног æрмæг амонгæйæ, рацыд æрмæг фидар кæнгæйæ æмæ а.д.) пайда кæнын,
- æнæхъæн урок хьæзты хуызы кæнын (урок-хьæзт, урок-ерыс, урок-конкурс, урок-балц, урок-КВН),
- хуымæтæг урочы хьæзты методæй спайда кæнын (орфограммæ ссарын; дзырды фонетикон, морфемикон, морфологион æвзæрст),
- хьæзты хуызы фæсурокты куысты хуыз баххæст кæнын (КВН ирон æвзагæй, олимпиадæ, Зондабиты ерыс, балц æмæ æнд.).

Хьæзтәй арæх пайда кæнынц райдайæн скъолайы ахуырты. Фæлæ хьæзтәй, куыд методикон мадзалæй, æнæмæнг пайда кæнын хьæуы 5-æм къласы дæр. Уый хорз æххуыс фæуыдзæн сывæллæттимæ хæстæгдæр базонгæ уæвынæн, ахуыртæ цымыдисдæр кæнынæн.

Хæдзармæ куысты æнæтрадицион хуызтæ

Хæдзармæ куыст у æвзаг амоныны куысты æнæмæнг хьæугæ, ахсджиаг этап. Хæдзармæ куыст æххæст кæнгæйæ, скъоладзау банкъары, ирон æвзаг *йæхæдаг* кæй ахуыр кæны, зонындзинæдтæ *йæхæдаг* кæй исы, уый.

Хæдзармæ куыст æгæр стыр æмæ æгæр зын куы нæ уа, уæд æй скъоладзаутæ разæнгарддæрæй æххæст кæндзысты. Методикæйы ныффидар сты ахæм стандарттæ: хæдзармæ куыстыл (раиртæст сахуыр кæнын, теоретикон æрмæг сфæлхат кæнын æмæ фысгæ фæлтæраентæ сæххæст кæнын) хардз кæнæн ис æппын фылдæр 30-40 минуты (5-9 кълæсты). Хæдзармæ куыст дæтгæйæ, хынцын хьæуы куыд тыхджын, афтæ лæмæгъ скъоладзауты нымæц дæр. Тыхджындæртæн пайда у чысыл зындæр кæнæ уæлæмхасæн хæслæвардтæ дæттын, цæмæй цымыдис кæной ирон æвзагмæ, уый тыххæй.

Арæхдæр хæдзармæ куыст раттынц, урочы кæронмæ ма дыууæ-æртæ минуты куы баззайы, уæд. Уымæ ахуыргæнæг æнæмæнг хъуамæ бамбарын кæна хæдзармæ куысты нысан, йæ мидис, йæ æххæст кæныны хуыз, ома æппæт домæнтæ дæр.

Федералон паддзахадон ахуырадон стандартмæ гæсгæ урокты стыр æргом здахын хъæуы метапредметон фæстиуджытæм, универсалон ахуырадон архæйдтыты райрæзтмæ: уыдон скъоладзауæн хорз æххуыс сты алы предметæй дæр æнтыстджын уæвынæн.

Универсалон ахуырадон архæйдтыты рæзт рæвдздæр кæнынц хæдзармæ куысты цымыдисаг хуызтæ дæр. Хæдзармæ дæттын хъæуы, скъоладзауы абарын, анализ кæнын, классификаци æмæ æриугонд скæнын, кæнæ та хатдзæгтæ кæныныл чи фтауы, ахæм куысты хуызтæ. Ахæм хæславардтæ скъоладзауæн йæхицæн дæр хæссынц æхсызгондзинад, æххæст сæ кæны зæрдиагдæрæй.

Уыдоныл архайгæйæ, скъоладзау сæмбæлы алыхуызон зындзинæдтыл, кæм æй æрмæг ссарын бахъæуы, кæм – равзарын, кæм та – кæрæдзиуыл абарын.

Хæдзармæ куыст хибарæй æххæст кæнгæйæ, ахуырдызу йæ хъус дары йæ куыстмæ, аргъ кæны йæ архæйдтытæн.

Цымыдисаг хæдзармæ куысты хуызтæ фæзынынц скъоладзауы иумæйаг рæзтыл, сты ахуырма тырнындзинады фæрæз, сфæлдыстадон хъуыдыкæнынады рæзты мадзал.

Хæдзармæ куысты æнæтрадицион хуызтæ иуæрдыгæй хорз сты урочы æрмæг бафидар кæнынæн, иннæрдыгæй та феххуыс вæййынц ахуырдызуы хибарæй архайынын фæцалх кæнынæн.

Хæдзармæ куысты æнæтрадицион хуызтæм ахæссæн ис:

- сфæлдыстадон фысгæ куыстытæ (нывæцæнтæ, изложенитæ);
- дзырднатон диктанттæ цæттæ кæнын;
- темæмæ фæрстытæ бацæттæ кæнын;
- темæмæ æнцойгæнæн таблицæ саразын;

- темæмæ тестытæ бацæттæ кæнын;

- рацыд æрмæгмæ гæсгæ кластер кæнæ дзырдбыд скæнын æ æнд.

Æнæтрадицион хæслæвæрдтæ фæзынынц урочы алыхуызондзинадыл, сæ фæрцы æвзаджы уроктæ кæнынц цымыдисагдæр. Скъоладзаумæ гуырын кæнынц тырнынцдинад, урочы цыдмæ йе вæрæн кæй хæссы, уый йын свæййы разæнгарддзинады хос. Куысты хуызтæ рæвдздæр кæнынц ахуырдауы хъуыдыкæнынад, йæ бон вæййы рацыд æрмæгæн æриугонд скæнын.

Ахуыргæнæг æнæмæнг алы урочы дæр хъуамæ фæрса хæдзармæ куыстæй, бæрæг кæна, куыд æххæстгонд æрцыд, уый. Æрвылбон æм хъусдард куы нæ цауа, уæд æй скъоладзаутæ нал æххæст кæндзысты.

Хæдзармæ куыст сбæрæг кæнæн ис цалдæр хуызы: фронталон бафарсты фæрцы, æвзаргæ бафарст, кæрæдзи куыстытæ сбæрæг кæнын, хи куыст хибарæй сбæрæг кæнын (индивидуалон куыст).

Рекомендациæ дистанцион ахуыртæ æххæст кæнынæн

Дистанцион æгъдауæй скъоладзаутимæ ирон æвзаг æмæ литературæйæ ахуыртæ ахадгæдæрæй кæнынæн зæрдыл дарын хъæуы, сæйрагдæр кæй у ныхасы рæзтыл куыст, æмæ уымæ гæсгæ фылдæр æргом здахын хъæуы ныхасы рæзтыл куыстытæм.

Архайын хъæуы, дистанцион ахуырты размæ ирон æвзагæй ахуырдаутæ цы грамматикон æрмæг рацыдысты, уый бафидар кæныныл. Уымæн æххуыс фæуыдзысты хæслæвæрдтæ алыхуызон цыбыр æмæ цымыдисаг тектты бындурыл.

Текстæм гæсгæ ахуыргæнæгæн йæ бон у грамматикайæ хæслæвæрдтæ дæттын, тестытæ цæттæ кæнын; ахуырдауты, тексты цаутæ æвдыст кæм цауынц, ахæм иллюстрацитимæ кусын кæнын.

Стыр ахадынцдинад ис нывмæ гæсгæ куыстæн. Ныв ахуырдаутæм арвитæн ис whatsApp-ы. Нывы бындурыл раттæн ис хæслæвæрдтæ:

1. Ранымайын, нывы цы предметтæ (фæзындтæ) ис, уыдон.
2. Кæцытæ дзы сты удджын, æнæуд?
3. Цавæр предметтæ сты нывы бирæон нымæцы? иуон нымæцы?

4. Ссарын синонимтæ, антонимтæ дзырдтæм (нывмæ гæсгæ).
5. Нывмæ гæсгæ саразын дзырдбæстытæ.
6. Нывæн æрхъуыды кæнын ном.
7. Нывмæ гæсгæ ныфффыссын радзырд.

Дистанцион ахуырты кæнæн ис диктанттæ (текст аудиохуызы ныфффысс, арвит æй сывæллæттæм), изложенитæ (текст аудиохуызы ныфффысс, пълан ын бацæттæ кæнын æмæ йæ афтæмæй арвитын); сочиненитæ фыссын лæвæрд пъланмæ гæсгæ æнцойгæнæн дзырдтæм гæсгæ.

Ирон литературæйæ:

- бакæсын, тексты скъуыддзаг хи ныхæстæй радзурын (аудио, видео æрбарвитын);
- тексты фрагменттæ зæрдывæрдæй ахуыр кæнын;
- текстмæ хи иллюстрацитæ цæттæ кæнын;
- нывтæм гæсгæ
- кæцыдæр скъуыддзæгтæм хæслæвæрдтæ, изложенитæ кæнын.

Электрон ахуырадон фæрæзтæ

Ирон æвзаг æмæ литературæйы уроктæ цæттæ кæнгæйæ, ахуыргæнджытæн сæ бон у пайда кæнын алыхуызон электрон ахуырадон фæрæзтæй. Ссарæн сæ ис ахæм адристыл:

1. "Осетинский язык" - учебные и справочные материалы
2. Краткий русско-осетинский разговорник (часть II)
3. Министерство Образования и Науки РФ
3. www.osradio.ru Информационно-аналитическое издание
5. www.region15.ru Северо-осетинский информационный портал
6. alaniatv.ru/radio/alaniafm Радио "Алания FM" - прямой эфир!
7. www.chempion-ir.ru Чемпион ИР - детская газета Владикавказа
8. iratta.com Осетинская история, сказки, музыка, фотографии, новости, форум
9. osinform.ru Информационное агентство ОСинформ.
10. irspb.ru сайт осетинского землячества Санкт-Петербурга.

11. iriston.com История и культура Осетии

12. ossetians.com Сайт об осетинах